

Гармонізація національного законодавства до нормативно-правових актів ЄС за перспективними напрямками нових «безвізів»: у сфері енергетики, митниці, перевезень, цифрового ринку та торговельних умов

Казік Т. В.

*аспірантка 4 року навчання за наук. спеціальністю «081-Право»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: KazikT@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0001-5753-5768*

Самовідданість громадян у захисті своєї держави, незламність та нескореність українського духу стали залізним щитом на захисті не тільки суверенітету та територіальної цілісності України, а й країн Європи. У теперішні, важкі для України часи, в умовах повномасштабного російсько-українського протистояння, Україна вкотре підтверджує непохитність євроінтеграційних прагнень, а підтримка зі сторони країн-членів ЄС та органів організації тільки засвідчує їх готовність стояти пліч-о-пліч та підтримувати тиск на рф.

Підтвердженням цього є велика кількість санкцій проти держави-агресора, фінансова та гуманітарна допомога, а також вагомий крок, який показує повагу до кожного українця-визнання та юридичне закріплення Європейським Союзом статусу кандидата для України.

Так, 23 червня 2022 року лідерами 27 країн-членів ЄС було прийнято історичне рішення-ухвалення рішення щодо надання Україні статусу кандидата на членство в Європейському Союзі [1]. Однак, варто пам'ятати, що новий статус надає не тільки додаткові можливості, а й зобов'язання щодо прискорення процесу гармонізації національного законодавства до європейських норм.

Закладення фундаменту імплементаційних заходів щодо наближення законодавства відбулося ще в процесі виконання Плану дій з лібералізації Україною візового режиму (ПДЛВР або VLAP) та Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Одним із пріоритетними тематичними напрямками, що ще називаються вікнами, на яких фокусується процес розширення ЄС, є і територіальне та транскордонне співробітництво, що передбачає безбар'єрність в різних сферах інтеграції.

Так, вже довгий час, ще до набуття статусу кандидата та початку повномасштабного протистояння і війни з рф, Україна веде перемовини та консультації з ЄС з низки перспективних напрямків нових «безвізів»: у сфері енергетики, митниці, перевезень, цифрового ринку та торговельних умов. Тому слід розглянути основні результати та здобутки України з точки зору нормативно-правового забезпечення нових «безвізів».

Енергетичний безвіз

Шлях енергетичного «безвізу» почався ще з енергетичної реформи в Україні, що було започатковано у 2014 році. Ще з років незалежності Україна рухалася на шляху до енергетичного «безвізу» з ЄС, тому у національне законодавство, починаючи з 1996 року, поступово впроваджувалися «Енергетичні пакети», набори директив ЄС в сфері поставок газу та електроенергії, а також пов'язаних з ними нормативних актів [2, 3]. А в 2014 році було оголошено про початок проведення Енергетичної реформи, що також повинна була базуватися на європейських нормах.

Так, важливо визначити декілька основних подій реформування законодавства на

прикладі електричної енергії:

- у квітні 2017 року Верховною Радою ухвалено Закон «Про ринок електричної енергії»;
- підготовлено проект Національного плану дій з енергоефективності до 2020 року, відповідно до Директиви 2006/32/ЕС від 5 квітня 2006 року;
- розпочато процес анбандлінгу, що характеризується відокремленням діяльності з транспортування від видобутку і постачання. Даний процес планувалося закінчити до 1 січня 2019 року;
- запуск конкретного оптового ринку електроенергії відповідно до Закону «Про ринок електричної енергії».

Як наслідок, підключення до об'єднаної енергетичної системи ЄС було заплановано на 2023 рік для завершення заходів з тестування та сертифікації, однак, було ухвалено екстрене рішення з синхронізації вже у 11 березня 2022 року з подальшим підписанням Угоди про надання НЕК «Укренерго» статусу члена-спостерігача ENTSO-E від 26 квітня 2022 [4].

На сьогодні, в умовах постійних терористичних ракетних обстрілів енергетичної інфраструктури України, що в останні місяці набули більш тяжкого характеру, синхронізація з енергосистемою ЄС дозволяє в екстрених випадках робити технічні перетоки електроенергії до України.

Митний безвіз

Даний напрямок також має вагомe значення в умовах війни, саме тому більшість рішучих дій на шляху митного «безвізу» було виконано вже у 2022 році. Так, зі сторони ЄС набув чинності Регламент Європейського Парламенту та Ради № 2022/870, який направлений на тимчасові заходи з лібералізації торгівлі.

Українська сторона, у свою чергу на законодавчому напрямі прийняла наступні нормативні акти для можливості розгортання NCTS на локальному рівні [5]:

- Закон «Про приєднання України до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами»;
- Закон «Про приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту»;
- Закон «Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо деяких питань виконання глави 5 розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони».

Транспортний безвіз

Велику успіху досягло підписання та імплементація угоди про спільний авіаційний простір між Україною та ЄС від 12 жовтня 2021 року. Саме тому в аспекті гармонізації національного законодавства до європейського було виконано ухвалення та впровадження низки нормативно-правових актів, що дозволило у пришвидшеному режимі підписати нову угоду в транспортній сфері щодо лібералізації автомобільних перевезень-за напрямом регуляції вантажних перевезень автомобільним транспортом від 29 червня 2022 року [6].

На сьогоднішній день, проводяться перемовини та технічні консультації щодо продовження транспортного «безвізу» ще на 1 рік.

Промисловий безвіз

Складним та довготривалим слід визначити процес впровадження промислового

«безвізу», де Україна, вже понад 15 років підготовлює національне законодавство для укладання угоди АСАА. У 2015 році було підписано План дій з підготовки, ще до початку переговорів щодо Угоди про асоціацію України до ЄС.

Першочергова складність лібералізації даного процесу у визнанні еквівалентності системи технічного регулювання та оцінки відповідності європейським стандартам.

Так, в кінці літа 2022 року планувалося завершення роботи місії з оцінки готовності України до укладення вказаної угоди, що розпочало б процес офіційних переговорів за даним напрямком. У свою чергу, прем'єр-міністр України Денис Шмигаль зазначив, що на сьогодні планується підписання угоди вже наступного року [7].

Цифровий безвіз

Це новий та досить перспективний напрямок розвитку взаємовідносин. Так, у вересні 2022 було підписано Угоду між Урядом України та Єврокомісією щодо приєднання України до програми «Цифрова Європа» [8]. Приєднання до програми слід вважати початковим етапом розвитку діалогу щодо цифрового «безвізу».

Висновок: За результатами аналізу слід зазначити, що хоча й прискорено, але впевнено запрацювали 2 напрями «безвізу»: енергетичний та транспортний. Так, на думку прем'єр-міністра України Дениса Шмигала [9] вагомими кроками було виконано щодо митної політики, де українська сторона технічно готова до впровадження безвізу у даній сфері.

Стосовно цифрового напрямку було виконано перші кроки інтеграційного процесу до цифрової системи ЄС, що в подальшому відкриває нові можливості не тільки на державному рівні, й для реалізації ідей ІТ-бізнесу через отримання грантів від ЄС в рамках програм «Цифрова Європа».

Однак, щодо промислового «безвізу» уповільнює процес саме вирішення технічних бар'єрів та гармонізації законодавства пов'язаного із сертифікацією.

Список використаних джерел

1. Статус кандидата на вступ до ЄС: економічні та фінансові переваги. Економічна правда : веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/28/688638/> (дата звернення: 29.11.2022).
2. Гречаник Б. В. Проблеми імплементації енергетичних хартій (третього енергопакету) країн ЄС в енергетиці України. Теорія і практика стратегічного управління розвитком галузевих і регіональних суспільних систем : матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф., 11-13 жовтня 2017 р. Івано-Франківськ : Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, 2017. С. 47–50. URL: https://iscsees.nung.edu.ua/files/conference_thesis_2017.pdf (дата звернення: 29.11.2022).
3. Лір В. Енергетична політика сталого розвитку як вектор інтеграції Україна-ЄС. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2016. № 4. С. 158–176. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2016_4_15 (дата звернення: 29.11.2022).
4. Енергетичний безвіз. Єдиним фронтом з Європою. Економічна правда : веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/19/684314/> (дата звернення: 29.11.2022).
5. Зелене світло “митному безвізу”-Україна передала європейській стороні необхідні інструменти для приєднання. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України : веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/zelene-svitlo-mytному-bezvizu-ukraina-peredala-ievropeiskii-storoni-neobkhidni-instrumenty-dlia-pryiednannia> (дата звернення: 29.11.2022).
6. Угода між Україною та Європейським Союзом про вантажні перевезення автомобільним транспортом, міжнародна угода. URL: https://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/01/15/97/261bc523c91b6c5c680fcd44533f4028_1663320692.pdf (дата звернення: 29.11.2022).
7. Прем'єр-міністр: 31 жовтня запрацює митний «безвіз» із ЄС, а наступного року — промисловий. Юридична Газета : веб-сайт. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/premerministr-z-1-zhovtnya->

zaprasuyue-mitniy-bezviz-iz-es-a-nastupnogo-roku--promisloviy.html (дата звернення: 29.11.2022).

8. *Україна стає частиною Цифрової Європи,-Комітет з питань цифрової трансформації. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України: веб-сайт. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/227653.html> (дата звернення: 29.11.2022).*

9. *Денис Шмигаль: П'ять «безвізів» із ЄС, які планувала отримати Україна, вже майже виконані. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України : веб-сайт. URL: <https://www.kmi.gov.ua/news/denis-shmigal-pyat-bezviziv-iz-yes-yaki-planuvata-otrimati-ukrayina-vzhe-majzhe-vikonani> (дата звернення: 29.11.2022).*